

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain ja tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitykseen sisältyy ehdotukset niistä tekijänoikeuslainsäädännön muutoksista, jotka aiheutuvat Euroopan talousalueesta (ETA) tehdystä sopimuksesta.

Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annettu direktiivi aiheuttaa eräitä muutoksia ohjelmien tekijänoikeudelliseen suojaan. Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi ohjelmien kopiointia koskevia erityissäännöksiä. Joka on laillisesti hankkinut ohjelman, saisi valmistaa tarpeelliset käyttökopiot ja tehdä ohjelmaan tarpeellisia muutoksia. Sopimuksin ei voitaisi kieltää tarvittavien varmuuskappaleiden valmistamista. Sama koskee ohjelman koodin kopioimista ja sen muodon kääntämistä, jos se on välttämätöntä tietokonejärjestelmän osien yhteentoimivuuden saavuttamiseksi. Samalla muutetaan yksityistä kopiointia koskevaa säännöstä siten, että tietokoneella luettavassa muodossa olevien ohjelmien kopiointi yksityiseen käyttöön ei olisi sallittua ilman lupaa. Nykyinen tietokoneohjelman käyttöoikeuden luovutuksen ulottuvuutta koskeva oletama ehdotetaan kumottavaksi.

Tietokoneohjelman teknisen kopiointisuojan

luvattomaan kiertämiseen tai poistamiseen tarkoitettujen laitteiden levittäminen ehdotetaan rangaistavaksi. Samalla ehdotetaan eräitä tarkistuksia ohjelmien levitysoikeuden raukeamista ja oikeuksien siirtymistä työsuhteessa koskeviin säännöksiin.

Tietokoneohjelmia koskevat säännökset liisättiin tekijänoikeuslakiin vuonna 1991. Tällöin annetun lain voimaantulosäännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että lakia sovelletaan pääsääntöisesti myös ennen lain voimaantuloa luotuihin ohjelmiin.

Elokuvateosten osalta levitysoikeuden raukeamista koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että myytyjä elokuvia voidaan myydä edelleen ilman oikeudenhaltijan suostumusta.

Tarkoitus on, että ehdotetut lait tekijänoikeuslain ja tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta tulisivat voimaan samaan aikaan kuin Euroopan talousalueesta tehty sopimus. Lakien voimaantuloajankohdasta säädetäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	LAKITEKSTIT	14
1. Nykyinen tilanne ja uudistusehdotukset	3	1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	14
1.1. Yleistä	3	2. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun	
1.2. Tietokoneohjelmien suoja	3	lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muutta-	
1.3. Elokuvateosten suoja	7	misesta	15
2. Asian valmistelu	7	LIITTEET	16
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	8	Liite 1.	16
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	8	Rinnakkaistekstit:	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9	1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	16
1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	9	2. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun	
2. Voimaantulo ja laki tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun		lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta	19
lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta	12	Liite 2.	20
		Neuvoston direktiivi, annettu 14 päivänä tou-	
		kokuuta 1991, tietokoneohjelmien oikeudellista suo- jasta	20

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja uudistusehdotukset

1.1. Yleistä

Euroopan talousalueesta (ETA) tehty sopimus allekirjoitettiin 2 päivänä toukokuuta 1992. ETA-sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

ETA-sopimuksen 65 artiklan mukaan henkistä, teollista ja kaupallista omaisuutta koskevat erityismääräykset ja -järjestelyt sisältyvät sopimuksen 28 pöytäkirjaan ja XVII liitteeseen. Mainitun pöytäkirjan ja liitteen määräyksiä on yleisemmin selostettu hallituksen esityksessä Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 95/92 vp., s. 268—277). Käsillä olevaan esitykseen sisältyvät ainoastaan ehdotukset niiksi muutoksiksi, jotka sopimus aiheuttaa tekijänoikeuslainsäädäntöön.

1.2. Tietokoneohjelmien suoja

Tietokoneohjelmia koskevat nimenomaiset säännökset sisällytettiin tekijänoikeuslakiin (404/61) 16 päivänä tammikuuta 1991 voimaan tulleella lainmuutoksella. Lakiehdotus perustui pääosin tekijänoikeuskomitean IV osamietinnössä (komiteanmietintö 1987:8) tehtyihin ehdotuksiin. Vastaavat lainmuutokset toteutettiin Tanskassa ja Ruotsissa vuonna 1989 ja Norjassa 1990.

Lainmuutoksessa otettiin huomioon samaan aikaan käsiteltävänä olleen direktiiviehdotuksen keskeiset periaatteet. Kuitenkaan esimerkiksi tutkimustarkoituksessa tapahtuvaan ohjelmien kopiointiin liittyviä kysymyksiä ei nimenomaisesti säännelty. Vastauksessaan hallituksen esitykseen eduskunta edellytti, että kotimaisen tietokone- ja muun teollisuuden samoin kuin ohjelmien tuottajien kilpailuaseman säilyttämiseksi eurooppalaisella tasolla hallitus seuraa tietokoneohjelmien kansainvälisen suojan kehitystä ja erityisesti lainsäädäntötyötä Euroopan yhteisöjen (EY) piirissä sekä antaa tarvittaessa eduskunnalle uuden esityksen tekijänoikeuslain muuttamisesta tutkimustarkoituksessa tapahtuvan tietokoneohjelmien kopiointiin osalta.

Euroopan yhteisöjen komissio antoi ehdo-

tuksensa tietokoneohjelmien oikeudellista suoja koskevaksi direktiiviksi 12 päivänä huhtikuuta 1989. Neuvosto otti yhteisen kannan 13 päivänä joulukuuta 1990 ja antoi direktiivin yhteisen kannan mukaisessa muodossa 14 päivänä toukokuuta 1991 (liite 2).

Suomi on sitoutunut mukauttamaan lainsäädäntönsä direktiivin mukaiseksi. Direktiivi sisältyy ETA-sopimuksen XVII liitteeseen.

Direktiivillä yhtenäistetään tietokoneohjelmien oikeudellinen suoja, siltä osin kuin suojan erot vaikuttavat välittömästi ja kielteisesti yhteismarkkinoiden toimintaan. Sääntely perustuu tarpeeseen suojata ohjelmien kehittämisen vaatimia huomattavia inhimillisiä, teknisiä ja taloudellisia panostuksia sekä ohjelmatekniikan keskeiseen merkitykseen yhteisön teollisen kehityksen kannalta.

Direktiivin säännökset vastaavat suurelta osin voimassa olevaa tekijänoikeuslakia. Seuraavassa käydään läpi direktiivin keskeinen sisältö. Siltä osin kuin sen säännökset edellyttävät lainmuutoksia, viitataan lakiehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin.

I artikla. Tietokoneohjelmia tulee suojata kirjallisina teoksina. Tämä vastaa tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momenttia.

Artiklan 1 kohdan mukaan ”tietokoneohjelmilla” tarkoitetaan myös valmistelemaan suunnitteluun liittyvää aineistoa. Johdanto-osassa edellytetään, että aineisto on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma.

Tekijänoikeuslain suoja kattaa kaikki erilaiset ohjelman ilmenemismuodot. Ohjelman tai sen osan versio, joka liittyy suunnitteluun ja yltää teostasoon, saa suojaa. Valmisteluaineistoon sovelletaan samoja sääntöjä kuin ohjelmaan muutoinkin. Käytännössä tästä seuraa esimerkiksi, että valmisteluaineistoon liittyvät oikeudet siirtyvät työsuhteessa samoin kuin ohjelman lopulliseen versioon liittyvät oikeudet.

Artiklan 2 kohdassa todetaan tekijänoikeuden vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti, että suoja ei ulotu ideoihin ja periaatteisiin. Kolmannen kohdan tarkoituksena on varmistaa, että ohjelmiin sovelletaan niiden omaperäisyyttä arvioitaessa samoja kriteereitä kuin muihinkin teoksiin. Niiltä ei siten tule edellyttää suurempaa omaperäisyyttä kuin muilta

teoslajeilta. Artiklan määräykset eivät edellytä lainmuutoksia.

2 ja 3 artikla. Alkuperäistä oikeudenhaltijaa ja yhteisteoksia koskevat 2 artiklan 1 ja 2 kohdan säännökset vastaavat tekijänoikeuslain 1 ja 6 §:ää. On huomattava, että oikeushenkilö ei Suomen lain mukaan voi olla alkuperäinen oikeudenhaltija direktiivin 1 kohdassa sallitulla tavalla. Sillä voi olla ainoastaan siirtyneitä oikeuksia.

Artiklan 3 kohdan säännös koskee taloudellisten oikeuksien siirtymistä työsuhteessa. Sen on tulkittava kattavan sekä työ- että virkasuhteet. Sitä sovelletaan, jollei toisin ole sovittu. Säännös vastaa tekijänoikeuslain 40 b §:n 1 momenttia. Myös sitä sovelletaan vain mikäli ei ole toisin sovittu.

Direktiivi ei sen sijaan sisällä 40 b §:n 2 momenttia vastaavaa nimenomaista poikkeusta, jonka mukaan oikeudet eivät siirry silloin, kun kyse on korkeakoulun opetus- tai tutkimustyössä toimivan tekijän luomasta tietokoneohjelmasta. Tämä poikkeussäännös ehdotetaan kumottavaksi. Korkeakouluissa on vakiintunut käytäntö, jonka mukaan tekijänoikeus tutkijan luomaan teokseen ei siirry korkeakoululle. Siltä osin kuin korkeakoulun ja tutkijan välillä on sovittu näin, poikkeussäännöksen kumoaminen ei muuta oikeustilaa. Hiljainenkin sopimussuhde syrjäyttää puheena olevan presumtionsäännöksen.

Tekijänoikeuslain 40 b §:n mukaan oikeuksien siirtyminen kattaa myös työsuhteessa luotun ohjelmaan välittömästi liittyvät teokset, kuten ohjelman tukimateriaalin. Tähän ei ehdoteta muutosta.

Suojaan oikeutettuja koskeva 3 artikla selvittää jo 1 artiklan 1 kohtaan sisältyvää periaatetta. Se ei edellytä lainmuutoksia.

4 artikla. Tietokoneohjelman oikeudenhaltijalle tulee myöntää artiklan mukaiset yksinoikeudet. Ensimmäisen alakohdan säännös valmistusoikeudesta vastaa tekijänoikeuslain 2 §:n 1 ja 2 momenttia.

Toisessa alakohdassa mainitaan nimenomaisesti yksinoikeus muuttaa ohjelmaa. Vastaava kaikkia teoslajeja koskeva määräys sisältyy kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (SopS 79/86) 12 artiklaan.

Tekijänoikeuslaissa ei ole nimenomaista säännöstä muuttamisoikeudesta. Kuitenkin tekijän yksinoikeudet kattavat 2 §:n 1 momentin mukaan ohjelman valmistamisen ja yleisön

saataviin saattamisen paitsi muuttamattomassa niin myös muutetussa muodossa. Direktiivi ei siten edellytä lain muuttamista. Tietokoneohjelmia koskeva erityissäännös voisi aiheuttaa epäselvyyttä muuttamisoikeuden laajuudesta muiden teoslajien osalta. Myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti toteutettavan tekijänoikeuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä sen sijaan voidaan harkita lain selventämistä kaikkia teoslajeja koskevalla nimenomaisella muuttamisoikeutta koskevalla säännöksellä.

Kolmannen alakohdan mukaan yksinoikeus kattaa vuokraamalla tai millä tahansa muulla tavalla tapahtuvan alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleiden levityksen yleisölle. Tämä vastaa tekijänoikeuslain 2 §:n mukaista levitysoikeutta.

Kun ohjelma on saatettu markkinoille, levitysoikeus raukeaa. Direktiivin mukaan raukeaminen tapahtuu, kun tietokoneohjelma on ensimmäisen kerran myyty oikeudenhaltijan suostumuksella. Tekijänoikeuslain 23 §:ssä raukeaminen liittyy ohjelman julkaisemiseen. Kun tietokoneohjelma on julkaistu, saa kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, levittää edelleen. Lain 8 §:n 2 momentin nojalla ohjelma katsotaan julkaistuksi, kun sen kappaleita tekijän suostumuksella on saatettu kauppaan tai muutoin levitetty yleisön keskuuteen.

Käytännössä raukeamisen kytkeminen ensimmäiseen myyntiin tai julkaisemiseen johtaa yleensä samaan lopputulokseen. Nämä kaksi kriteeriä eivät kuitenkaan ole täysin samansisältöisiä. Levitysoikeus raukeaa direktiivin mukaan aina, kun tietokoneohjelman kappale on myyty riippumatta siitä, onko ohjelma julkaistu.

Tekijänoikeuslain 23 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että tietokoneohjelmien raukeamiseen sovellettaisiin julkaisukriteerin sijasta luovutuskriteeriä. Ohjelman myyntiin rinnastettaisiin myös muut pysyvät luovutukset, kuten lahjoitus. Jo nykyään sovelletaan tekijänoikeuslain 25 §:n mukaan taideteosten levitysoikeuden raukeamiseen rinnakkain luovutus- ja julkaisukriteeriä.

Kahden poikkeavan raukeamiskriteerin, julkaisu- ja luovutuskriteerin, sisällyttäminen 23 §:ään vaikeuttaa säännöksen soveltamista. Myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti toteutettavan tekijänoikeuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on syytä harkita luovutuskriteeriin siirtymistä kaikkien teoslajien osalta. Tässä

vaiheessa on kuitenkin rajoitettu ETA-sopimuksesta välittömästi aiheutuviin muutoksiin.

Direktiivin mukaan oikeudenhaltijalla säilyy kuitenkin yksinoikeus määrätä ohjelman levittämistä yleisölle vuokraamalla sen kappaleita edelleen. Tämä vastaa tekijänoikeuslain 23 §:n 2 momenttia. Direktiivi ei sääntele ohjelmien yleisölle lainaamista. Tekijänoikeuslain 23 §:n 2 momentin mukaan tietokoneella luettavassa muodossa olevan tietokoneohjelman kappaleen yleisölle lainaamiseen tarvitaan oikeudenhaltijan lupa. Tähän säännökseen ei ehdoteta muutosta.

5 artikla. Säännökset 4 artiklan mukaisen valmistus- ja muuttamisoikeuden rajoituksista sisältyvät 5 artiklaan. Analysoinnin yhteydessä tapahtuvasta koodin kopioinnista on säännös 6 artiklassa.

Puheena olevan artiklan nojalla muun muassa käyttö- ja varmuuskopioiden valmistaminen tietokoneohjelmasta on sallittua ilman oikeudenhaltijan suostumusta. Käyttökopioiden valmistusta lukuunottamatta käyttäjän asemaa ei saa sopimuksin tästä rajoittaa. Direktiivi ei salli ohjelmien kopiointia yksityiseen käyttöön.

Tekijänoikeuslaissa on samoja asioita säännelty 11 §:n 4 momentin rajoitussäännöksellä sekä 40 a §:n presumptiosäännöksellä. Edellisen nojalla jokainen saa valmistaa muutaman kappaleen tietokoneohjelmasta yksityistä käyttöön varten tietokoneella luettavassa muodossa edellyttäen, että ohjelma on julkaistu. Jälkimmäisen mukaan tietokoneohjelman käyttöoikeuden luovutus käsittää oikeuden valmistaa ohjelmasta sen käyttämisen ja säilyttämisen edellyttämät kappaleet ja tehdä ohjelmaan käytön edellyttämät muutokset. Jälkimmäistä säännöstä on sovellettava vain, jollei toisin ole sovittu.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 b §, jolla säänneltäisiin sallitun kopioinnin laajuus. Samalla lain 11 §:ää ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että tietokoneohjelmasta ei saisi lainkaan valmistaa kappaleita yksityiseen käyttöön tietokoneella luettavassa muodossa. Direktiivi ei edellytä muussa muodossa olevien ohjelmien kopioinnin rajoittamista. Esimerkiksi osana kirjaa olevasta tietokoneohjelman lähdekielisestä versiosta saisi ehdotuksen mukaan edelleen tehdä valokopion yksityiseen käyttöön samoin edellytyksin kuin muustakin kirjasta. Lisäksi kumottaisiin nykyinen 40 a §.

Tekijänoikeuslain 11 §:ssä sallitaan pääsääntöisesti muutaman teoksen kappaleen valmista-

minen yksityiseen käyttöön, jos teos on julkaistu. Koska tietokoneella luettavassa muodossa olevat ohjelmat ovat muita teoksia haavoittuvampia kopioinnille, pohdittiin jo vuonna 1990 lakia tarkistettaessa ohjelmien kopioinnin rajoittamista. Eräänä vaihtoehtona oli myös silloin yksityisen kopioinnin kieltäminen kokonaan. Lain perusteluissa (HE 161/90 vp., s. 18) kuitenkin todettiin muun muassa, että täyskieltoa olisi mahdoton valvoa. Kiellon rikkomiseen tulisivat sovellettavaksi tekijänoikeuslain rangaistussäännökset. Rangaistussäännösten soveltamisen ulottaminen käytännössä näin laajalle ei vastaisi yleistä kriminaalipoliittista linjaa. Tästä syystä kopiointia yksityiseen käyttöön tyydyttiin rajoittamaan siten, että ohjelma saadaan kopioida tietokoneella luettavassa muodossa edellyttäen, että se on julkaistu.

Ruotsissa tehtiin vastaava ratkaisu vuonna 1989. Jotta rangaistavuuden ala ei nyt laajenisi liikaa, Ruotsissa ehdotetaan (Ds 1992:13) tekijänoikeuslain rangaistussäännökseen lisäystä. Sen mukaan vähäpätöisissä tapauksissa ei tuomittaisi rangaistusta.

Suomessa oikeusministeriö katsoi tekijänoikeustoimikunnan muistiosta antamassaan lausunnossa, että tekijänoikeuslakiin olisi syytä ottaa saman kaltainen säännös, jonka mukaan vähäpätöisissä tapauksissa ei tuomittaisi rangaistusta, taikka jollakin muulla tavalla suljettaisiin pois ohjelmien muuhun kuin kaupalliseen tarkoitukseen tapahtuvan kopioimisen rangaistavuus.

Nimenomaista säännöstä, jolla vähäpätöiset tapaukset suljettaisiin rangaistavuuden ulkopuolelle, ei ole kuitenkaan katsottu tarkoitukseenmukaiseksi. Jo yleiset rikosoikeudellisista toimenpiteistä luopumista koskevat säännökset johtavat käytännössä vastaavaan tilanteeseen. Kotona tapahtuneessa ohjelman kopioinnissa yksityiseen käyttöön saattaa usein olla kyse niin vähäpätöisestä tapauksesta, että syytteen nostaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Tiettyissä olosuhteissa rangaistavuuskin voi olla perusteltua, esimerkiksi jos kopioinnin kohteena ovat arvokkaat ohjelmat, kyseessä on järjestelmällinen ohjelmien hankinta tai kopioita on luovutettu edelleen.

Vaikka rangaistusta ei vähäpätöisissä tapauksissa tuomittaisikaan, ovat tekijänoikeuslain 57 ja 58 §:n hyvitystä, vahingonkorvausvelvollisuutta ja takavarikkoa koskevat säännökset sovellettavissa.

6 artikla. Ohjelman analysoinnin yhteydessä

tapahtuva koodin kopioiminen on sallittu artiklan määrittelemissä rajoissa. Käyttäjän asemaa ei voida tästä sopimuksin heikentää. Tekijänoikeuslaissa ei ole analysoinnin sallittavuutta nimenomaisesti säännelty. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 c §.

7 artikla. Kansalliseen lainsäädäntöön tulee sisältyä tarkoituksenmukaiset oikeussuojakeinot sitä vastaan, joka laskee liikkeelle tai pitää hallussaan kaupallisia tarkoituksia varten tietokoneohjelman kappaleen, jonka hän tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi. Laittomat ohjelmakopiot tulee voida takavarikoida.

Rangaistusta ja korvausvelvollisuutta koskevat säännökset sisältyvät tekijänoikeuslain 7 lukuun. Enimmäisrangaistus on 56 §:n mukaan kaksi vuotta vankeutta. Lain 57 §:ään sisältyvät hyvitystä ja korvausvelvollisuutta koskevat säännökset. Erityinen takavarikko koskeva säännös sisältyy 58 §:ään. Laittomat teoskappaleet ja niiden valmistuksessa käytetyt apuvälineet voidaan määrätä hävitettäväksi tai luovutettaviksi asianomistajalle.

Tekijänoikeuslain 7 luku täyttää 7 artiklan vaatimukset. Poikkeuksena on 1 kohdan c alakohta. Sen mukaan oikeussuojakeinot täytyy olla myös sitä vastaan, joka laskee liikkeelle tai pitää halussaan kaupallisia tarkoituksia varten välineitä, joiden yksinomaisena tarkoituksena on luvattomasti poistaa tai kiertää tietokoneohjelmaa kopioinnilta suojaava tekninen apuväline. Lain 7 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 56 c §, jonka mukaan puheena oleva toiminta olisi rangaistavaa.

8 artikla. Artiklan 1 kohta vastaa tekijänoikeuslain 43 ja 44 §:ää. Artiklan 2 kohdassa viitataan myöhemmin tehtävään yleiseen suojaajan yhdenmukaistamiseen yhteisön lainsäädännöllä. EY:n komissio on antanut 23 päivänä maaliskuuta 1992 tekijänoikeuden ja tekijänoikeuden lähioikeuksien suoja-aikojen yhdenmukaistamista koskevan direktiiviehdotuksen. Teosten suoja-aika ehdotetaan pääsäännön mukaan päättyväksi 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä.

9 ja 10 artikla. Direktiivin noudattamisen edellyttämät kansalliset säädökset on 10 artiklan 1 kohdan mukaan saatettava voimaan ennen 1 päivää tammikuuta 1993. Myös Suomi sitoutuu ETA-sopimuksella tähän ajankohtaan. On kuitenkin mahdollista, että ETA-sopimuksen voimaantulo viivästyy tästä ajankohdasta. Tästä syystä ehdotettujen lakien voimaantulon

ajankohdasta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Tarkoitus on, että lait tulisivat voimaan samaan aikaan ETA-sopimuksen kanssa.

Direktiivin säännöksiä sovelletaan 9 artiklan 2 kohdan nojalla myös ennen lain voimaantuloa luotuihin tietokoneohjelmiin. Direktiivillä ei sen sijaan ole vaikutusta tätä ennen suoritettuihin toimiin tai hankittuihin oikeuksiin.

Voimaantulosäännös poikkeaa 16 tammikuuta 1991 voimaan tulleen tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksestä. Lakia sovelletaan tietokoneohjelmaan, joka on luotu 16 päivän tammikuuta 1991 jälkeen. Tätä aiemmin luotuun tietokoneohjelmaan sovelletaan edelleen aikaisemman lain säännöksiä.

Sen sijaan puheena olevaa lakia ehdotetaan sovellettavaksi myös ennen lain voimaantuloa luotuihin tietokoneohjelmiin direktiivissä määritellyllä tavalla.

Osa direktiivistä aiheutuvista tekijänoikeuslain muutoksista toteutettiin jo vuonna 1991. Tekijänoikeuslain 1 §:n tulkintaa selvennettiin lisäämällä pykälän 2 momentissa olevaan luetteloon eräistä kirjallisina teoksina pidettävistä teoksista tietokoneohjelmat. Lain 23 §:ään lisättiin 2 momentti. Sen nojalla muun muassa tietokoneohjelman yleisölle vuokraaminen sekä tietokoneella luettavassa muodossa olevan tietokoneohjelman yleisölle lainaaminen edellyttää tekijän lupaa. Näihin säännöksiin ei nyt ehdoteta muutoksia.

Jotta vuonna 1991 toteutetut ja nyt ehdotetut muutokset soveltuisivat yhdenmukaisesti ennen 16 päivää tammikuuta 1991 luotuihin ohjelmiin, ehdotetaan aikaisemman lain voimaantulosäännös tietokoneohjelmien osalta tarkistettavaksi. Myös kyseistä lakia sovellettaisiin ennen sen voimaantuloa luotuihin ohjelmiin.

Tietokoneohjelmien yleisölle lainaaminen on jätetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. EY:n neuvosto hyväksyi vuokraus- ja lainausoikeuksia ja eräitä tekijänoikeuden lähioikeuksia sääntelevää direktiiviä koskevan yhteisen kannan 18 päivänä kesäkuuta 1992. Teosten yleisölle lainaaminen ehdotetaan eräin rajoituksin saatettavaksi tekijän yksinoikeuden piiriin. Tämä koskee myös tietokoneohjelmia. Jäsenvaltioiden tulisi saattaa direktiivin edellyttämät kansalliset säädökset voimaan viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1994. Säännöksiä sovellettaisiin vastaavasti kuin tietokoneohjelmia kos-

kevan direktiivin säännöksiä myös ennen tätä ajankohtaa luotuihin teoksiin.

Suomen tekijänoikeuslakiin vuonna 1991 lisätyn 23 §:n 2 momentin nojalla myös tietokoneella luettavassa muodossa olevan tietokoneohjelman yleisölle lainaaminen edellyttää jo nyt tekijän lupaa. Vaikka lainaaminen ei kuulu tietokoneohjelmia koskevan direktiivin soveltamisalaan, voimaantulosäännöksen sisältöä ehdotetaan myös lainausoikeuden osalta tarkistettavaksi yhtenäisesti muiden oikeuksien kanssa. Tämä on perusteltua, jotta tietokoneohjelmia koskevien säännösten voimaantuloa koskeva sääntely olisi yhdenmukainen. On myös odotettavissa, että edellä mainittu direktiiviehdotus tulee aikoinaan osaksi ETA-järjestelyä. Asian käytännön merkitys on vähäinen.

1.3. Elokuvateosten suoja

ETA-sopimuksen 28 pöytäkirjan 1 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolten on sopeutettava henkistä omaisuutta koskeva lainsäädäntönsä yhteensopivaksi tavaroiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevien periaatteiden kanssa. Lisäksi 2 artiklaan sisältyy oikeuksien raukeamista eli sammumista koskeva erityissäännös. Siinä laajuudessa kuin yhteisön toimenpiteet tai oikeuskäytäntö käsittää sammumisen periaatteen, sopimuspuolten on huolehdittava siitä, että teollis- ja tekijänoikeuksien sammumisen periaatetta sovelletaan vastaavassa laajuudessa kuin yhteisöoikeudessa. Säännöksessä lähtökohtana ovat EY:n tuomioistuinten ennen ETA-sopimuksen allekirjoittamista antamat ratkaisut.

EY:n tuomioistuin on katsonut Euroopan talousyhteisön (ETY) perustamissopimuksen (Rooman sopimus) 30 ja 36 artiklasta seuraavan, että oikeudenhaltija ei voi tekijänoikeutensa perusteella estää jäsenvaltiossa hänen luvallaan markkinoille saatettujen tuotteiden myyntiä toisessa jäsenvaltiossa (esimerkiksi tapaus 78/70, Deutsche Grammophon v. Metro). Toisaalta teoksen levitysoikeuden haltija voi tuontimaassa estää videotallenteen vuokrauksen, vaikka tallenne olisikin ollut vapaasti levitettävissä viejämaassa (tapaus 158/86, Warner Brothers ja Metronome v. Christiansen).

ETA-sopimuksen 11 ja 13 artikla vastaa sisällöltään edellä mainittuja ETY-sopimuksen määräyksiä.

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijällä on

yksinomainen oikeus levittää teoksen kappaleita yleisön keskuuteen. Levitysoikeuden raukeaminen on säännelty 23 ja 25 §:ssä. Edellinen koskee kirjallisia teoksia ja sävellysteoksia, jälkimmäinen taideteoksia. Korkein oikeus katsoi ratkaisussaan (KKO 1989:87), että mainittuja levitysoikeuden rajoituksia ei ole säädetty elokuvateoksia koskeviksi. Tästä seurasi, että ulkomailta videotallenteina hankittuja elokuvateoksia ei saanut saattaa yleisön saataviin hankkimatta lupaa niiltä, joilla oli yksinomainen oikeus niiden levittämiseen Suomessa.

Tekijänoikeuslaki ei ole ETA-sopimuksen mukainen siltä osin kuin se estää myymästä edelleen tallenteella olevaa elokuvaa, joka on saatettu oikeudenhaltijan luvalla markkinoille toisessa ETA-valtiossa. Tekijänoikeuslain 23 §:ää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että myytäväksi julkaistun elokuvateoksen sellaisia kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, voidaan levittää edelleen muuten kuin yleisölle vuokraamalla tai lainaamalla. Ehdotettu tarkistus vastaa tekijänoikeuskomitean V mietinnössään (komiteanmietintö 1990:31) tekemää ehdotusta. Mietinnöstä annetuissa lausunnoissa kannatettiin elokuvateosten edelleen myynnin sallimista komitean esittämällä tavalla. Yhteen veto mietinnöstä annetuista lausunnoista on julkaistu opetusministeriön työryhmämuistioiden sarjassa (1991:44).

Komitean ehdotuksen mukaan elokuvateosten yleisölle vuokraaminen ja lainaaminen jäisi edelleen tekijän yksinoikeuden piiriin. Lainaus toimintaa ehdotettiin kuitenkin helpotettavaksi niin sanotulla sopimuslisenssillä. Nyt käsillä olevassa ehdotuksessa on kuitenkin rajoitettu ETA-sopimuksesta välittömästi aiheutuviin muutoksiin. Muilta osin komitean V mietinnön ehdotuksiin palataan myöhemmässä vaiheessa.

2. Asian valmistelu

Esitys pohjautuu opetusministeriön 30 päivänä joulukuuta 1991 asettaman tekijänoikeustoimikunnan 29 päivänä huhtikuuta 1992 antamaan ehdotukseen. Ehdotus laadittiin hallituksen esityksen muotoon. Toimikunta järjesti ehdotusluonnoksesta kuulemistilaisuuden 13 päivänä toukokuuta 1992. Tilaisuuteen kutsuttiin ulkoasianministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, patentti- ja rekisterihallitus, kilpailuvirasto, kuluttajavirasto, Keskuskauppakamari, Ko-

piosto ry, MTV Oy, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry, Suomen kirjastoseura ry, Suomen lakimiesliitto, Teollisuuden keskusliitto ry, Suomen ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry, Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Tietojenkäsittelyn palveluyritysten liitto TITPAL, Tietopalveluseura ry, Tietotekniikan liitto ry ja Yleisradio Oy Ab. Lausuntoja pyydettiin lisäksi eräiltä yksittäisiltä asiantuntijoilta.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota yksityisen kopioinnin rangaistavuuteen. Oikeusministeriö katsoi, että tekijänoikeuslakiin olisi syytä ottaa säännös, jonka mukaan vähäpätöisissä tapauksissa ei tuomittaisi rangaistusta. Lakimiesliiton mukaan perusteluissa voisi selventää, että kotona tapahtunut yksityinen käyttö saattaa usein olla vähäpätöinen rikos. Ehdotuksessa on pidetty riittävänä yleisten rikosoikeudellisista toimenpiteistä luopumista koskevien säännösten soveltamista vähäpätöisiin tapauksiin. Asiaa on selostettu tarkemmin yleisperusteluissa direktiivin 5 artiklan kohdalla.

Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota tietokoneohjelman levitysoikeuden raukeamisen edellytyksiin. Toisaalta epäiltiin, että raukeamista pyrittäisiin kiertämään sopimusehdoin. Toisaalta taas korostettiin, että raukeamista ei tule tapahtua sellaisten ohjelmistojen osalta, jotka ovat käytössä oikeudenhaltijan ja käyttäjän välisen lisenssisopimuksen perusteella. Nämä näkökohdat on otettu huomioon ehdotuksen 23 §:n perusteluissa.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös eräisiin ehdotuksen yksittäisiin kohtiin. Esitetyt kommentit on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

Pohjoismaiden tekijänoikeusasioista vastaavat ministeriöt ovat lisäksi pitäneet yhteyttä valmistelun kuluessa. Tavoitteena on ollut erityisesti tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetusta direktiivistä aiheutuvien muutosten toteuttaminen mahdollisimman yhdenmukaisesti.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole suoranaisia vaikutuksia valtion tai kuntien talouteen. Tietokoneohjelmia koskevilla ehdotuksilla yhdenmukaistetaan sääntely Euroopan talousalueella. Yhdenmukaisella sääntelyllä pyritään edistämään alan tuotantoa ja kauppaa alueella. Elokuvateoksia

koskevalla ehdotuksella on vain vähäiset taloudelliset vaikutukset.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esityksessä on rajoitettu niihin tekijänoikeuslainsäädännön muutoksiin, jotka aiheutuvat Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta.

Opetusministeriö asetti 30 päivänä joulukuuta 1991 toimikunnan (tekijänoikeustoimikunta). Eräs toimikunnan tehtävistä on ETA-sopimuksesta välittömästi aiheutuvien muutosten valmistelu. Muita tehtäviä ovat tekijänoikeuslainsäädännön uudistuksen valmistelu ottaen huomioon pohjoismaisen työohjelman ja tavoitteet, eurooppalaiseen integraatiokehitykseen liittyvä seuranta ja valmistelu, jatkovalmistelu komiteamietintöjen pohjalta ja yhteydenpito alan sidosryhmiin.

Pohjoismainen tekijänoikeuslainsäädäntö on peräisin 1960-luvun alusta. Lainsäädäntöä kehitettiin pohjoismaisena yhteistyönä pääosin kansallisissa komiteoissa 1970—1991. Suuri osa ehdotuksista on toteutettu lainsäädännössä. Vuonna 1990 tekijänoikeusasioista vastaavat ministeriöt valmistelivat kaksivuotisen ministeriöiden välisen yhteistyöohjelman lainsäädännön uudistustyön jatkovaiheen organisoimiseksi. Esillä on tekijänoikeuslainsäädännön laaja uudistus, jolla pyritään siihen, että lainsäädännöt olisivat tärkeissä asioissa yhdenmukaiset tai yhteensopivat. Samalla valmistellaan monia sisällöllisiä muutoksia. Edellisen uudistusvaiheen viimeistely jatkuu tässä yhteydessä. Kaikissa pohjoismaissa on vielä toteuttamattomia tai poliittisesti käsittelemättömiä komiteoiden ehdotuksia.

Suomessa tekijänoikeuskomitean I—IV mietinnössään tekemät ehdotukset on toteutettu lainsäädännössä. Äänitteiden ja audiovisuaalisten teosten kopiointia ja levitystä (V mietintö 1990:31), kuvataidetta (VI mietintö 1991:33) ja julkisuuslainsäädäntöä (VII mietintö 1992:4) koskevia ehdotuksia ei ole vielä toteutettu.

Tekijänoikeuslain vankeusuhan sisältävät rangaistussäännökset on tarkoitus siirtää rikoslakiin kyseisen lain kokonaisuudistuksen II vaiheessa.

Euroopan yhteisöjen komissio on antanut vuosina 1991 ja 1992 direktiiviehdotukset, jotka koskevat vuokraus- ja lainausoikeuksia sekä

tekijänoikeuden lähioikeuksia, satelliitti- ja kaapelilähetyksiä, tietokantojen suojaa sekä suoja-aikojen harmonisointia. Komission vuosille 1991—1992 laatiman työohjelman mukaan vuonna 1992 valmisteltavana on lisäksi digitaalitallenteiden kopioinnin teknistä rajoittamista

ja kasettimaksua koskeva direktiiviehdotus. Valmisteltavana ovat muun muassa moraalisiin oikeuksiin, valokopiointiin, taideteosten edelleenmyynnistä maksettavaan korvaukseen ja tekijänoikeuden yhteisvalvontaan liittyvät kysymykset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta

11 §. Pykälän mukaan saa jokainen valmistaa julkistetusta teoksesta muutaman kappaleen yksityistä käyttöään varten. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan yksityistä kopiointia koskeva säännös ei koskisi tietokoneella luettavassa muodossa olevaa tietokoneohjelmaa. Tällaista ohjelmaa ei saisi tallentaa toiselle tietovälineelle tai tulostaa paperille alkukielisessä muodossa. Myöskään alkukielisestä ohjelmasta ei saisi valmistaa tietokoneella luettavassa muodossa olevaa kappaletta.

Tietokoneella luettavassa muodossa olevalla tietokoneohjelmalla tarkoitetaan ohjelmaa, joka on tallennettu tietovälineelle siten, että sitä voidaan sellaisenaan käyttää ohjaamaan tietokoneen toimintaa. Tässä yhteydessä puhutaan usein myös konekielisestä ohjelmasta. Konekielinen ohjelma voi olla tallennettuna esimerkiksi levykkeelle. Alku- eli lähdekielisessä ohjelman versiossa tietokoneohjelman sisältämät käskyt ovat jollain ohjelmointikielellä kirjoitettuna muodossa, joka on vielä ihmisen luettavissa. Alkukielinen ohjelma voi olla esimerkiksi paperille tulostettuna.

Muussa kuin tietokoneella luettavassa muodossa olevista tietokoneohjelmista saisi edelleen valmistaa 11 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan muutaman kappaleen yksityistä käyttöään varten. Esimerkiksi paperilla olevan ohjelman alkukielisen version saisi valokopioida. Ainoastaan muutaman kopion tekeminen on sallittua. Kyseeseen tulevat puhtaasti henkilökohtaiset tarpeet lähimmässä perhe- ja ystäväpiirissä. Valmistettuja kopioita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen.

Lisäksi edellytetään, että teos on julkistettu. Lain 8 §:n 1 momentin mukaan ohjelmateos

katsotaan julkistetuksi, kun se on luvallisesti saatettu yleisön saataviin. Esimerkiksi ainoastaan yrityksen omaan sisäiseen käyttöön tehtyä ohjelmaa ei ole katsottava julkistetuksi. Siitä ei saa yksityistä käyttöä koskevan säännöksen nojalla valmistaa kappaletta edes alkukielisessä muodossa.

11 b §. Tietokoneohjelman oikeudenhaltijan yksinomaisen valmistusoikeuden rajoitukset sisältyvät lakiehdotuksen 11 b ja 11 c §:ään. Pykälissä lisäksi määritellään ne henkilöt, joilla on oikeus käyttää ohjelmia sanotuin tavoin.

Käytännössä 11 b § kattaa pääosin samat käyttötilanteet kuin nykyinen 40 a §. Suurin ero on, että ehdotettu 11 b § on kirjoitettu rajoitus-säännöksen muotoon, kun 40 a § on sopimuksen tulkintaoletama, joka voidaan kaikissa tapauksissa syrjäyttää sopimuksella. Pykälän 1 momentin mukaan rajoitus tulee sen hyväksi, joka on laillisesti hankkinut tietokoneohjelman. Säännös kattaa paitsi ohjelman myynnin tai vastaavan luovutuksen myös ohjelman käyttöoikeuden luovutuksen. Jos ohjelman käyttäjä esimerkiksi myy omistamansa ohjelman kappaleen edelleen tai hänen sopimukseen perustuva käyttöoikeutensa lakkaa, hän ei voi enää hyödyntää ohjelmaa säännöksen nojalla.

Säännöksessä sallitaan sellaisten kappaleiden valmistaminen ja muutosten tekeminen, jotka ovat tarpeen ohjelman käyttämiseksi aioittuun tarkoitukseen. Muutosten tekemiseen luetaan myös ohjelmaan sisältyvien virheiden korjaaminen.

Sopimuksin voidaan rajoittaa säännöksessä sallittua käyttöä. Jos käyttäjä ylittää sopimuksessa sallitun käytön rajat, kyseessä on ainoastaan sopimusloukkaus mutta ei tekijänoikeuden loukkaus.

Ohjelmakaupassa on yleistä, että julkaisija merkitsee ohjelman pakkaukseen käyttöä rajoittavia ehtoja. Tarkoitus on, että ohjelman

ostaja sitoutuksi ehtojen noudattamiseen avatessaan pakkauksen. Tällaisten ehtojen sitovuus ratkaistaan yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan. Oikeudenhaltijan ja käyttäjän välille ei näin yleensä synny mitään sitovaa sopimussuhdetta. Pakkaukseen merkityt ehdot eivät siten yleensä syrjäytä 1 momentin rajoitusta.

Pykälän 2 ja 3 momentissa käytetään direktiivin mukaista sanontaa ”se, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa”. Tällä tarkoitetaan vastaavasti kuin direktiivissä käytännössä samaa henkilöpiiriä kuin 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa sallitaan käytön kannalta tarpeellisten varmuuskappaleiden valmistaminen. Varmuuskopiointia ei ole rajoitettu vain yhteen kappaleeseen, jos useamman varakopion valmistamiseen on perusteltuja syitä. Pykälän 4 momentin mukaan sopimuksen ehto, jolla kielletään varmuuskappaleen valmistaminen, on tehoton.

Pykälän 3 momentti on luonteeltaan selvä. Ohjelman kokeilu ynnä muu sellainen luvallisen käytön yhteydessä ei kuulu tekijän yksinoikeuden piiriin. Säännöksen käytännön merkitys on siinä, että tällaista ohjelman hyödyntämistä ei voida 4 momentin nojalla sopimuksin rajoittaa.

11 c §. Ehdotus vastaa direktiivin 6 artiklaa. Artiklan taustaa on käsitelty direktiivin johdanto-osassa. Siinä todetaan muun muassa, että tietokoneohjelman tarkoituksena on kommunikoida ja toimia yhdessä tietokonejärjestelmän muiden komponenttien sekä käyttäjien kanssa. Looginen sekä määrättyissä tilanteissa fyysinen yhteenliittäminen ja vuorovaikutus ovat edellytyksenä sille, että kaikki ohjelmiston ja laitteiston osat voivat toimia muiden ohjelmistojen ja laitteistojen sekä käyttäjien kanssa kaikilta osiltaan siten kuin niiden on tarkoitettu toimivan.

Ohjelman osia, jotka mahdollistavat tällaisen yhteenliittämisen sekä vuorovaikutuksen ohjelmiston ja laitteiston osien välillä, kutsutaan rajapinnoiksi (interfaces). Toiminnallista yhteenliittämistä ja vuorovaikutusta kutsutaan yhteentoimivuudeksi (interoperability). Johdanto-osassa määritellään yhteentoimivuus kyvyksi vaihtaa tietoa sekä molemminpuolisesti käyttää näin vaihdettua tietoa.

Kuten direktiivin 1 artiklan 2 kohdassakin todetaan, tekijänoikeudellinen suoja ei ulotu ideoihin ja periaatteisiin. Tämä koskee myös rajapintoihin sisältyviä periaatteita. Toisin kuin

perinteisten teoslajien osalta ohjelman perustana olevien ideoiden selvittäminen saattaa edellyttää ohjelman koodin purkamista, toisin sanoen ohjelman konekielisen version kääntämistä takaisin ihmisen luettavissa olevaan muotoon, joka muistuttaa alkuperäistä lähdekielistä versiota. Tätä toimenpidettä kutsutaan dekompilaatioksi (reverse engineering, käänteinen insinööriyö).

Dekompilaatio merkitsee ohjelman koodin kopioimista ja sen muodon kääntämistä. Nämä kuuluvat yleensä oikeudenhaltijan yksinoikeuden piiriin. Puheena oleva poikkeus sallii yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellisen dekompilaation.

Direktiivin 6 artiklan ja sitä vastaavan ehdotetun 11 c §:n tulkinnessa on otettava huomioon sääntelyn tarkoitus. Direktiivin johdanto-osan mukaan poikkeuksen tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi kaikkien tietokonejärjestelmän osien, muiden valmistajien valmistamat osat mukaan lukien, kytkeminen siten, että ne voivat toimia yhdessä.

Sallitulle dekompilaatiolle on asetettu kolme lisäedellytystä. Ensinnäkin dekompilaation saa suorittaa ainoastaan lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaleita, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus. Säännöksessä tarkoitettuja henkilöitä ovat ne, jotka ovat esimerkiksi ostaneet ohjelman kappaleen tai muutoin saaneet ohjelman käyttöoikeuden.

Toiseksi dekompilaatio ei ole sallittua, jos yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto on helposti ja nopeasti saatavilla. Oikeudenhaltija voi siten estää dekompilaation julkaisemalla tarpeellisen tiedon esimerkiksi yleisesti saatavilla olevan ohjelmadokumentaation muodossa.

Kolmanneksi toimenpiteiden tulee rajoittua niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen. Ohjelmaa ei siten saa kokonaisuudessaan analysoida puheena olevalla tavalla.

Analysoidun tiedon käyttöä koskee vielä kolme rajoitusta. Ensinnäkin tietoa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen. Toiseksi tietoa ei saa antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta.

Kolmanneksi tietoa ei saa käyttää ilmaismuodoltaan huomattavassa määrin samanlai-

sen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen tai muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen. Toisin sanoen ohjelmien kehittäminen analysoinnin tuloksena on sallittua edellyttäen, että luotu ohjelma ei loukkaa tekijänoikeutta analysoituun ohjelmaan. Arvioinnin kohteena on yleisten periaatteiden mukaisesti ohjelman ilmaisumuoto.

Tulkinnassa on otettava huomioon myös EY:n neuvoston yhteistä kantaa koskeva komission EY:n parlamentille antama tiedonanto. Siinä todetaan, että dekompileatio on 6 artiklan nojalla sallittua siinä laajuudessa kuin on tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden varmistamiseksi. Sellainen ohjelma voi olla tarkoitettu liitettäväksi analysoituun ohjelmaan. Vaihtoehtoisesti se voi kilpailla analysoidun ohjelman kanssa eikä yleensä ole tarkoitettu liitettäväksi siihen.

Ehdotetun säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon myös direktiivin 6 artiklan 3 kohta. Bernin sopimuksen mukaisesti säännöksiä ei saa tulkita tavalla, joka aiheuttaa haittaa oikeudenhaltijan oikeuksille tai on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa.

Pykälän 3 momentin nojalla sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan säännöksen muutoin sallimaa analysointia, on tehoton.

23 §. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan kirjallisen teoksen tai sävellysteoksen kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, saa levittää edelleen sekä näyttää julkisesti. Tietokoneohjelmiin ehdotetaan sovellettavaksi pääsäännön sijasta erityissäännöstä, jonka mukaan niitä saisi levittää edelleen sekä näyttää julkisesti, kun ohjelman kappale on tekijän suostumuksella myyty tai muutoin pysyvästi luovutettu.

Ehdotuksen mukaan levitysoikeus raukeaa edellyttäen, että ensimmäinen luovutus on tapahtunut tekijän suostumuksella. Laittomia ohjelman kopioita ei siten saa levittää edelleen.

Säännös soveltuu tyypillisesti tilanteisiin, joissa henkilökohtaisiin tietokoneisiin tarkoitettuja valmisohjelmia myydään yleisölle levykkeillä. Säännöksessä tarkoitettu muu pysyvä luovutus voi olla esimerkiksi lahjoitus. Sen sijaan säännös ei sovellu silloin, kun luovutuksen kohteena on tietokoneohjelman käyttöoikeus. Esimerkiksi yritykset ja muut yhteisöt usein hankkivat käyttöönsä tarvitsemansa oh-

jelmistot oikeudenhaltijan kanssa tehtävällä lisenssisopimuksella. Näissä tapauksissa ohjelman levitysoikeus ei raukea.

Joissakin tapauksissa rajanveto ohjelman myynnin ja käyttöoikeuden luovutuksen välillä voi olla hankala. Lähtökohta on, että raukeaminen tapahtuu silloin, kun ohjelman sisältävä levyke tai muu tietoväline luovutetaan ostajalle ilman, että ostajan käyttöoikeutta on mitenkään ajallisesti rajoitettu. Ratkaisevaa on luovutuksen tosiasiallinen luonne. Raukeamista ei tapahdu silloin, kun ohjelma on käytössä oikeudenhaltijan ja käyttäjän välisen lisenssisopimuksen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan tietokoneohjelman ja muun kirjallisen teoksen yleisölle vuokraamiseen tarvitaan tekijän lupa. Sama koskee tietokoneella luettavassa muodossa olevan tietokoneohjelman lainaamista yleisölle. Näihin säännöksiin ei ehdoteta muutosta.

Elokuvateosten oikeudenhaltijan levitysoikeutta ei ole nykyään rajoitettu. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan sellaisen elokuvateoksen, joka on julkaistu tarjoamalla sen kappale myytäväksi, julkaisemisen käsittämiä kappaleita voidaan levittää edelleen.

Oikeudenhaltijan lupa tarvittaisiin nykyiseen tapaan yleisölle vuokraamiseen tai lainaamiseen. Lupaa ei sen sijaan enää tarvittaisi edelleen myyntiin tai muuhun luovutukseen, kuten lahjoitukseen.

Jotta lakia ei yritettäisi kiertää esimerkiksi myynnin yhteydessä käytettävällä takaisinosuotohdolla, ehdotetaan vuokraukseen rinnastettavaksi sitä tosiasiallisesti vastaavat oikeustoimet.

Elokuvia myydään nykyään yleensä videotallenteina. Myös muulla tallennusalustalla olevat elokuvat kuuluvat säännöksen soveltamisalaan. Levitysoikeuden raukeaminen edellyttää, että elokuvateos on julkaistu. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan teos katsotaan julkaistuksi, kun sen kappaleita tekijän suostumuksella on saatettu kauppaan tai muutoin levitetty yleisön keskuuteen. Kyseeseen tulevat esimerkiksi videotallenteet, jotka ovat tarjolla kaupoissa tai muutoin yleisön ostettavissa. Koska ainoastaan tekijän suostumuksella levitetty teos on julkaistu, ei raukeaminen ulotu ulkomailta pakkolisenssisäännöksen nojalla valmistettuihin elokuvateoksen kappaleisiin tai luvattomiin niin sanottuihin piraattikopioihin. Myöskään yksityiseen

käyttöön lain 11 §:n nojalla valmistettuja elokuvateoksen kopioita ei saa myydä edelleen.

Tekijän antaman suostumuksen tulee koskea nimenomaan myymällä tapahtuvaa julkaisemista. Mikäli suostumus on annettu ainoastaan vuokraamiseen tai lainaamiseen, levitysoikeus ei raukea. Tästä seuraa, että raukeaminen koskee ainoastaan niitä elokuvateoksen kappaleita, jotka on julkaistu tarjoamalla kappaleet myytäväksi. Raukeaminen ei koske saman elokuvateoksen kappaleita, jotka on lisensoitu yksinomaan vuokraus- tai lainauskäyttöön.

27 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta kumottavaksi ehdotetusta 40 a §:stä.

40 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälässä säädetyistä asioista ehdotetaan säädettäväksi uudessa 11 b §:ssä, jonka perusteluihin tältä osin viitataan.

40 b §. Pykälä lisättiin tekijänoikeuslakiin vuonna 1991. Lain perusteluissa todettiin, että vakiintuneen käytönön mukaisesti yliopiston- tai muiden korkeakoulujen opetus- tai tutkimustyössä toimivien henkilöiden luomien teosten oikeudet eivät siirry työnantajalle. Tästä syystä nämä tilanteet jätettiin työsuhteitekijänoikeutta koskevan erityissäätelyn ulkopuolelle. Koska direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa ei oteta huomioon kyseistä tilannetta, ehdotetaan poikkeussäännös kumottavaksi.

Pykälän 1 momentin pääsääntöä sovelletaan 27 §:n 3 momentin nojalla vain, jollei toisin ole sovittu. Sopimukselle ei ole asetettu muotovaatimuksia. Vakiintunut käytäntö on, että tutkijat määräävät itse tutkimuksensa tuloksista. Poikkeussäännöksen kumoamisella ei ole tarkoitettu muutettavaksi oikeustilaa siltä osin, kuin korkeakouluissa toimitaan tämän käytännön mukaisesti. Myös tällainen hiljainen sopimussuhde voi syrjäyttää puheena olevan presumtionsäännöksen. Jos toisaalta kyseessä on esimerkiksi ulkopuolisen rahoittajan korkeakoululta tilaama tutkimus, tilanne voi olla toisin. Epäselvissä tapauksissa korkeakouluissa on syytä sopia asiasta nimenomaisesti.

Direktiivin 2 artiklan 3 kohta koskee vain taloudellisia oikeuksia. Samoin 40 b §:n mukainen oikeuksien siirtyminen käsittää ainoastaan 2 §:n mukaiset taloudelliset oikeudet.

56 c §. Tietokoneohjelmien kopiointia voidaan rajoittaa erilaisin teknisin apuvälinein. Kopiointisuojaan poistaminen saattaa olla tarpeen esimerkiksi varmuuskopion valmistamiseksi. Poistamiseen käytettävä väline on yleensä

toinen tietokoneohjelma. Käytännössä tällaisia välineitä levitetään myös ohjelmien suojaamiseen käytettyjen suojajärjestelmien luvattomaksi poistamiseksi.

Ehdotuksen mukaan kopiointisuojaan luvattomaan poistamiseen tai kiertämiseen tarkoitettujen välineiden ansiotarkoituksessa tapahtuva levittäminen ja hallussapito levittämistä varten olisi rangaistavaa. Säännös kattaa välineen tarjoamisen myytäväksi tai vuokrattavaksi ja muun ansiotarkoituksessa tapahtuvan levittämisen yleisölle.

Rangaistavuuden edellytyksenä on, että välineen yksinomaaisena käyttötarkoituksena on kopiointisuojaan luvaton poistaminen tai kiertäminen. Käytännössä rajanveto sen suhteen, onko väline tarkoitettu yksinomaan luvattomaan toimintaan, joudutaan suorittamaan kaikki olosuhteet huomioon ottaen.

Esimerkkinä voidaan mainita, että ohjelman käyttäjä saisi ehdotetun 11 b §:n 2 momentin mukaan aina valmistaa varmuuskappaleen. Jos ohjelma on suojattu kopioinnilta, tarvitsee käyttäjä puheena olevan välineen voidakseen tehdä luvallisen varmuuskopion. Tässä tapauksessa välineen yksinomaaisena käyttötarkoituksena ei ole luvaton kopiointi eikä sen levittäminen ole ilman muuta rangaistavaa. Jos suojatun ohjelman oikeudenhaltija on järjestänyt varmuuskopioinnin esimerkiksi siten, että ohjelman hankkinut voi suojauksesta huolimatta ottaa muutaman kopion, ei välineiden levitystä voida perustella luvallisella varmuuskopioinnilla.

Levittäminen ja hallussapito olisi rangaistavaa ainoastaan tahallisena. Enimmäisrangaistukseksi ehdotetaan sakkoa. Kyseessä olisi asianomistajarikos. Jos välinettä on käytetty tietokoneohjelman luvattomaan kopiointiin, voisi oikeus nykyisen 58 §:n nojalla määrätä välineen hävitettäväksi, muutettavaksi tai luovutettavaksi asianomistajalle.

2. Voimaantulo ja laki tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta

Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Sama koskee myös jäljempänä selostettavaa lakia tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosään-

nöksen 2 momentin muuttamisesta. Tarkoitus on, että lait tulisivat voimaan samaan aikaan kuin ETA-sopimus.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lakia ehdotetaan sovellettavaksi myös sellaiseen tietokoneohjelmaan, joka on luotu ennen tämän lain voimaantuloa. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa tehtyihin toimiin ja hankittuihin oikeuksiin sovellettaisiin kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lailla ei siten olisi vaikutusta nykyisiin sopimussuhteisiin.

Ehdotettua 23 §:n 1 momenttia sovellettaisiin kaikkiin tietokoneohjelmiin. Siitä aiheutuisi vähäisiä muutoksia niihin tilanteisiin, joissa nykyään ohjelman kappaleiden edelleenmyynti on sallittua. Pykälän 3 momentti rajoittaisi elokuvateoksen tekijän suojaa, koska jo myyntiin saatettuja videotallenteilla olevia elokuvateoksia voitaisiin myydä edelleen. Myös tämän rajoituksen käytännön merkitys on vähäinen.

Tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se on 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, mukaan kirjallisena teoksena pidetään myös tietokoneohjelmaa. Mainitun lain 23 §:n 2 momentin nojalla kirjallisen teoksen tai sävellysteoksen kappaleen saattaminen yleisön saataviin vuokraamalla tai siihen verrattavalla oikeustoimella sekä tietokoneella luettavassa muodossa olevan tietokoneohjelman kappaleen saattaminen yleisön saataviin lainaamalla edellyttää tekijän lupaa. Näitä säännöksiä sovelletaan mainitun lain mukaan ainoastaan 16 päivän tammikuuta 1991 jälkeen luotuihin tietokoneohjelmiin.

Mainitun vuonna 1991 annetun lain voimaantulosäännöksen tietokoneohjelmia koskeva 2 momentti ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että se sisältöltään vastaisi nyt ehdotettua tekijänoikeuslain muutoksen voimaantulosäännöstä. Vuoden 1991 lain voimaantulosäännök-

sen 2 momentin muuttamisesta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki. Sen mukaan aikaisemman lain soveltamisesta ennen lain voimaantuloa luotuu tietokoneohjelmaan säädetäisiin erikseen. Tarkoitettu säännös sisällytettäisiin nyt ehdotetun tekijänoikeuslain muutoksen voimaantulosäännöksen 3 momenttiin. Sen mukaan aikaisempia tietokoneohjelmia koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös ennen 16 päivää tammikuuta 1991 luotuihin tietokoneohjelmiin.

Vallitsevan käsityksen mukaan tekijänoikeuslaki oli jo ennen vuonna 1991 tehtyä lainmuutosta sovellettavissa tietokoneohjelmiin. Ehdotettu voimaantulosäännöksen muutos selventäisi tilannetta tältä osin. Myös ennen 16 päivää tammikuuta 1991 luotuihin ohjelmiin sovellettaisiin tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin nimenomaista säännöstä. Niihin sovellettaisiin siten kirjallisia teoksia koskevia säännöksiä.

Kuitenkin ennen 16 päivää tammikuuta 1991 tehtyihin toimiin ja hankittuihin oikeuksiin sovellettaisiin aiemmin voimassa olleita säännöksiä. Voimaantulon taannehtivuudella ei siten olisi vaikutusta esimerkiksi siihen, missä laajuudessa oikeudet ovat siirtyneet työsuhteessa ennen kyseistä ajankohtaa luotuu tietokoneohjelmaan.

Vastaavasti jos ennen mainittua ajankohtaa luotu tietokoneohjelma saatetaan nyt markkinoille, ei sitä saa vuokrata tai lainata yleisölle ilman oikeudenhaltijan lupaa. Jos joku on kuitenkin hankkinut ohjelman kappaleen jo ennen 16 päivää tammikuuta 1991, ei voimaantulosäännöksen muutoksella rajoiteta hänen mahdollisuuksiaan levittää ohjelman kappale edelleen.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tekijänoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 40 a § ja 40 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (34/91),

muutetaan 11 §:n 4 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 27 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat mainitussa 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 11 b, 11 c ja 56 c § sekä lain 23 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

Tämän pykälän säännökset eivät koske rakennusteosta eivätkä tietokoneella luettavassa muodossa olevaa tietokoneohjelmaa.

11 b §

Joka on laillisesti hankkinut tietokoneohjelman, saa valmistaa ohjelmasta sellaiset kappaleet ja tehdä ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka ovat tarpeen ohjelman käyttämiseksi aiotuun tarkoitukseen. Tämä koskee myös virheiden korjaamista.

Se, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, saa valmistaa ohjelmasta varmuuskappaleen, jos se on tarpeen ohjelman käytön kannalta.

Se, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, saa tarkastella, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoitten ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen tai ohjelman näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä.

Sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan 2 ja 3 momentin mukaista tietokoneohjelman käyttöä, on tehoton.

11 c §

Ohjelman koodin kopioiminen ja sen muodon kääntäminen on sallittua, jos nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä sellaisten tietojen hankkimiseksi, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentoimivuus itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja muiden ohjelmien välillä, ja seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) nämä toimenpiteet suorittaa lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaleita, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus;

2) yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto ei aikaisemmin ole ollut helposti ja nopeasti 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden saatavilla; sekä

3) nämä toimenpiteet rajoittuvat niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen.

Tietoja, jotka on saatu 1 momentin säännösten nojalla, ei saa näiden säännösten nojalla:

1) käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen;

2) antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta; eikä

3) käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.

Sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan tämän pykälän mukaista tietokoneohjelman käyttöä, on tehoton.

23 §

Kun kirjallinen teos tai sävellysteos on julkaistu, saa kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, levittää edelleen sekä näyttää julkisesti. Tietokoneohjelman kappaleen saa kuitenkin levittää edelleen sekä näyttää julkisesti, kun kappale on tekijän suostumuksella myyty tai muutoin pysyvästi luovutettu.

Kun elokuvateos on julkaistu tarjoamalla sen kappale myytäväksi, julkaisemisen käsittämää elokuvateoksen kappaleita voidaan levittää edelleen. Niitä ei kuitenkaan saa levittää yleisölle vuokraamalla tai siihen verrattavalla oikeustoimella eikä lainaamalla ilman oikeudenhaltijan suostumusta.

Yleiset määräykset oikeuden luovutuksesta

27 §

Tekijänoikeuden luovutuksesta eräissä tapauksissa säädetään 30—40 sekä 40 b §:ssä. Mainittuja säännöksiä on kuitenkin sovellettava vain, jollei toisin ole sovittu.

56 c §

Joka ansiotarkoituksessa levittää yleisölle tai tätä tarkoitusta varten pitää hallussaan välinettä, jonka yksinomaisena käyttötarkoituksena on luvattomasti poistaa tai kiertää tietokoneohjelmaa suojaava tekninen apuväline, on tuomittava sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädetävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen tietokoneohjelmaan, joka on luotu ennen tämän lain voimaantuloa. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin toimiin ja hankittuihin oikeuksiin sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee tämän lain voimaan tultua myös tekijänoikeuslain muuttamisesta 11 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (34/91) tietokoneohjelmia koskevien säännösten soveltamista.

2.

Laki

tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tekijänoikeuslain muuttamisesta 11 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (34/91) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Tämän lain soveltamisesta ennen tämän lain voimaantuloa luotuun tietokoneohjelmaan säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädetävänä ajankohtana.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Riitta Uosukainen*

1.

Laki**tekijänoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 40 a § ja 40 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (34/91),

muutetaan 11 §:n 4 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 27 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat mainitussa 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 11 b, 11 c ja 56 c § sekä lain 23 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 11 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Tietokoneohjelmasta saa 1 momentin nojalla valmistaa tietokoneella luettavassa muodossa olevan kappaleen edellyttäen, että ohjelma on julkaistu. Tämän pykälän säännökset eivät koske rakennusteoksen valmistamista.

Tämän pykälän säännökset eivät koske rakennusteosta eivätkä tietokoneella luettavassa muodossa olevaa tietokoneohjelmaa.

11 b §

Joka on laillisesti hankkinut tietokoneohjelman, saa valmistaa ohjelmasta sellaiset kappaleet ja tehdä ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka ovat tarpeen ohjelman käyttämiseksi aiottuun tarkoitukseen. Tämä koskee myös virheiden korjaamista.

Se, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, saa valmistaa ohjelmasta varmuuskappaleen, jos se on tarpeen ohjelman käytön kannalta.

Se, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, saa tarkastella, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoitten ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen tai ohjelman näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä.

Sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan 2 ja 3 momentin mukaista tietokoneohjelman käyttöä, on tehoton.

11 c §

Ohjelman koodin kopioiminen ja sen muodon kääntäminen on sallittua, jos nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä sellaisten tietojen hankkimiseksi, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentömmivä itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja

muiden ohjelmien välillä, ja seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) nämä toimenpiteet suorittaa lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaletta, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus;

2) yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto ei aikaisemmin ole ollut helposti ja nopeasti 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden saatavilla; sekä

3) nämä toimenpiteet rajoittuvat niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen.

Tietoja, jotka on saatu 1 momentin säännösten nojalla, ei saa näiden säännösten nojalla:

1) käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen;

2) antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta; eikä

3) käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.

Sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan tämän pykälän mukaista tietokoneohjelman käyttöä, on tehoton.

23 §

Kun kirjallinen teos tai sävellysteos on julkaistu, saa kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, levittää edelleen sekä näyttää julkisesti.

23 §

Kun kirjallinen teos tai sävellysteos on julkaistu, saa kappaleita, jotka julkaiseminen käsittää, levittää edelleen sekä näyttää julkisesti. Tietokoneohjelman kappaleen saa kuitenkin levittää edelleen sekä näyttää julkisesti, kun kappale on tekijän suostumuksella myyty tai muutoin pysyvästi luovutettu.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske kirjallisen teoksen tai sävellysteoksen kappaleen saattamista yleisön saataviin vuokraamalla tai siihen verrattavalla oikeustoimella eikä tietokoneella luettavissa muodossa olevan tietokoneohjelman kappaleen saattamista yleisön saataviin lainaamalla.

Kun elokuvateos on julkaistu tarjoamalla sen kappale myytäväksi, julkaisemisen käsittämät elokuvateoksen kappaleita voidaan levittää edelleen. Niitä ei kuitenkaan saa levittää yleisölle vuokraamalla tai siihen verrattavalla oikeustoimella eikä lainaamalla ilman oikeudenhaltijan suostumusta.

Yleiset määräykset oikeuden luovutuksesta

27 §

Tekijänoikeuden luovutuksesta eräissä tapauksissa säädetään 30—40 sekä 40 a ja 40 b §:ssä. Mainittuja säännöksiä on kuitenkin sovellettava vain, jollei toisin ole sovittu.

Tietokoneohjelmat

40 a §

Tietokoneohjelman käyttöoikeuden luovutus käsittää oikeuden valmistaa ohjelmasta sen käytämisen ja säilyttämisen edellyttämät kappaleet. Käyttöoikeuden luovutus käsittää myös oikeuden tehdä ohjelmaan käytön edellyttämät muutokset. Sellaisia kappaleita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen, eikä niitä saa myöskään käyttää sen jälkeen, kun ohjelman käyttöoikeus on lakannut.

40 b §

Jos tietokoneohjelma ja siihen välittämästi liittyvä teos on luotu täytettäessä työsuhteesta johtuvia työtehtäviä, tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja teokseen siirtyy työnantajalle. Sama koskee vastaavasti myös virkasuhteessa luotua tietokoneohjelmaa ja siihen välittömästi liittyvää teosta.

Edellä 1 momentissa olevia säännöksiä ei sovelleta sotilasopetuslaitoksia lukuunottamatta korkeakoulun opetus- tai tutkimustyössä toimivan tekijän luomaan tietokoneohjelmaan eikä siihen välittömästi liittyvään teokseen.

Yleiset määräykset oikeuden luovutuksesta

27 §

Tekijänoikeuden luovutuksesta eräissä tapauksissa säädetään 30—40 sekä 40 b §:ssä. Mainittuja säännöksiä on kuitenkin sovellettava vain, jollei toisin ole sovittu.

Tietokoneohjelmat

kumotaan

kumotaan

56 c §

Joka ansiotarkoituksessa levittää yleisölle tai tätä tarkoitusta varten pitää hallussaan välinettä, jonka yksinomaisena käyttötarkoituksena on luvattomasti poistaa tai kiertää tietokoneohjelmaa suojaava tekninen apuväline, on tuomittava sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen tietokoneohjelmaan, joka on luotu ennen tämän lain voimaantuloa. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin toimiin ja hankittuihin oikeuksiin sovel-

letaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee tämän lain voimaan tultua myös tekijänoikeuslain muuttamisesta 11 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (34/91) tietokoneohjelmia koskevien säännösten soveltamista.

2.

Laki

tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tekijänoikeuslain muuttamisesta 11 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (34/91) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan tietokoneohjelmaan, joka on luotu tämän lain tultua voimaan. Tietokoneohjelmaan, joka on luotu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain soveltamisesta ennen tämän lain voimaantuloa luotuun tietokoneohjelmaan säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

**NEUVOSTON DIREKTIIVI,
annettu 14 päivänä toukokuuta 1991,
tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta**

(91/250/ETY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 100 a artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen⁽¹⁾,

toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa⁽²⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁽³⁾,

sekä katsoo, että

kaikkien jäsenvaltioiden voimassa olevassa lainsäädännössä ei tällä hetkellä selvästi suojata tietokoneohjelmia, ja sielläkin, missä suojaa annetaan, sen edellytykset on määritelty eri tavoin,

tietokoneohjelmien kehittäminen vaatii huomattavia inhimillisiä, teknisiä ja taloudellisia voimavaroja, samalla kun tietokoneohjelmien jäljentämisestä aiheutuvat kustannukset jäävät murto-osaan siitä, mitä niiden itsenäinen kehittäminen vaatii,

tietokoneohjelmilla on yhä suurempi merkitys useilla eri aloilla, ja tietokoneohjelmateknologiaa voidaan tämän vuoksi pitää keskeisenä yhteisön teollisen kehityksen kannalta,

tietyt tietokoneohjelmien oikeudellista suojaa koskevat erot jäsenvaltioiden lainsäädännössä vaikuttavat välittömästi ja kielteisesti yhteismarkkinoiden toimintaan tietokoneohjelmien

osalta, ja on vaara, että kyseiset erot voivat hyvinkin kasvaa, kun jäsenvaltiot antavat uutta lainsäädäntöä,

olemassa olevat erot, joilla on edellä mainittuja vaikutuksia, on poistettava ja uusien erojen syntyminen estettävä, kun taas croja, jotka eivät merkittävästi haittaa yhteismarkkinoiden toimintaa, ei tarvitse poistaa tai estää syntymästä,

vastaavasti tietokoneohjelmien suojan yhteisön oikeudellinen kehys voidaan alkuvaiheessa rajoittaa sen vahvistamiseen, että jäsenvaltioiden tulee suojata tietokoneohjelmia tekijänoikeuslainsäädännössä tarkoitettuina kirjallisina teoksina, ja edelleen sen vahvistamiseen, keitä ja mitä suojan tulisi koskea, mihin yksinoikeuksiin suojaa nauttivien tulisi voida vedota tiettyjen toimien sallimiseksi tai kieltämiseksi sekä kuinka kauan suojan tulisi kestää,

tässä direktiivissä 'tietokoneohjelmalla' tarkoitetaan missä tahansa muodossa olevaa ohjelmaa, laitteistoon sisältyvät ohjelmat mukaan lukien; tämä käsite sisältää myös tietokoneohjelman kehittämiseen tähtäävän valmistelevan suunnittelutyön, jos valmistettava työ on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma,

⁽¹⁾ EYVL N:o C 91, 12.4.1989, s. 4;

EYVL N:o C 320, 20.12.1990, s. 22

⁽²⁾ EYVL N:o C 231, 17.9.1990, s. 78 ja 17 päivänä huhtikuuta 1991 tehty päätös (sitä ei vielä ole julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽³⁾ EYVL N:o C 329, 30.12.1989, s. 4

niihin arviointiperusteisiin, joita sovelletaan ratkaistaessa, voidaanko tietokoneohjelmaa pitää omaperäisenä teoksena, ei tule sisällyttää ohjelman laatua tai esteettistä arvoa koskevia seikkoja,

17.5.91

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti

N:o L 122/43

yhteisö on täysin sitoutunut edistämään kansainvälistä standardointia,

tietokoneohjelman tarkoituksena on kommunikoida ja toimia yhdessä tietokonejärjestelmän muiden komponenttien sekä käyttäjien kanssa, minkä vuoksi looginen sekä määrättyissä tilanteissa fyysinen yhteenliittäminen ja vuorovaikutus ovat edellytyksenä sille, että kaikki ohjelmiston ja laitteiston osat voivat toimia muiden ohjelmistojen ja laitteistojen sekä käyttäjien kanssa kaikilta osiltaan siten kuin niiden on tarkoitettu toimivan,

ohjelman osia, jotka mahdollistavat tällaisen yhteenliittämisen sekä vuorovaikutuksen ohjelmiston ja laitteiston osien välillä, kutsutaan yleisesti 'rajapinnoiksi',

tätä toiminnallista yhteenliittämistä ja vuorovaikutusta kutsutaan yleisesti 'yhteentoimivuudeksi'; tällainen yhteentoimivuus voidaan määritellä kyvyksi vaihtaa tietoa sekä moleminpuolisesti käyttää näin vaihdettua tietoa,

epäilysten välttämiseksi on tehtävä selväksi, että ainoastaan tietokoneohjelman ilmaismuotoa suojataan ja että ideat ja periaatteet, jotka sisältyvät ohjelman eri osiin, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tämän direktiivin mukaista tekijänoikeudellista suojaa,

tämän tekijänoikeudellisen periaatteen mukaisesti, siinä laajuudessa kuin logiikka, algoritmit ja ohjelmointikielot sisältävät ideota ja periaatteita, nämä ideat ja periaatteet eivät saa tämän direktiivin mukaista suojaa,

jäsenvaltioiden lainsäädännön ja oikeuskäytännön sekä kansainvälisten tekijänoikeussopimusten mukaisesti näiden ideoiden ja periaatteiden ilmaismuodon tulee saada tekijänoikeudellista suojaa,

tässä direktiivissä 'vuokraamisella' tarkoitetaan määrääjäksi ja voitonhankkimistarkoituksessa tapahtuvaa tietokoneohjelman tai sen kappaleen käytettäväksi antamista; tämä käsite ei sisällä julkista lainaamista, joka näin ollen ei kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan,

tekijälle kuuluviin yksinoikeuksiin, joiden nojalla hän voi estää teoksensa luvattoman toisintamisen, on tehtävä rajoitettu poikkeus tietokoneohjelmien osalta, jotta voidaan sallia ohjelman laillisesti hankkineen henkilön suorittama ohjelman käytön kannalta teknisesti tarpeellinen toisintaminen; tämä merkitsee, ettei ohjelman tietokoneen muistiin lukemista ja ajamista, jotka ovat laillisesti hankittu tietokoneohjelman kappaleen käytön kannalta välttämättömiä toimia, eikä ohjelmaan sisältyvien virheiden korjaamista voida kieltää sopimuksella; jos erityisiä sopimusmääräyksiä ei ole, etenkin tapauksissa, joissa ohjelman kappale on myyty, ohjelman kappaleen laillisesti hankkinut henkilö saa ryhtyä kaikkiin muihinkin ohjelman käytön kannalta välttämättömiin toimiin, jotka ovat ohjelman alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisia,

henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei saa estää suorittamasta toimia, jotka ovat välttämättömiä ohjelman toiminnan tarkkailemisen, tutkimisen tai kokeilemisen kannalta, jos mainitut toimet eivät loukkaa ohjelmaan olevaa tekijänoikeutta,

sen koodin muodon luvaton toisintaminen, kääntäminen, sovittaminen tai muuttaminen, jossa tietokoneohjelman kappale on saatettu saataville, on tekijän yksinoikeuteen kohdistuva loukkaus,

tietyissä tapauksissa ohjelman koodin toisintaminen ja sen muodon kääntäminen 4 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitettulla tavalla ovat kuitenkin välttämättömiä sen tiedon hankkimiselle, joka on itsenäisesti kehitetyn ohjelman ja muiden ohjelmien välisen yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen,

ainoastaan näissä rajoitetuissa tapauksissa ohjelman kappaleen käyttämiseen oikeutetun itsensä suorittamaa tai hänen lukuunsa tapahtuvaa toisintamista ja kääntämistä on siten pidettävä oikeutettuna ja hyvän tavan mukaisena, eikä sen tällöin voida katsoa edellyttävän oikeudenhaltijan lupaa,

tämän poikkeuksen tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi kaikkien tietokonejärjestelmän osien, muiden valmistajien valmistamat osat mukaan lukien, kytkeminen siten, että ne voivat toimia yhdessä,

sellaista tekijän yksinoikeuteen kohdistuvaa poikkeusta ei saa soveltaa tavalla, joka vahingoittaa oikeudenhaltijan oikeutta tai joka on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa,

ollakseen kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen määräysten mukainen suoja-ajan on oltava tekijän elinaika ja 50 vuotta luettuna 1 päivästä tammikuuta hänen kuolinvuottaan seuraavana vuonna taikka nimettömänä tai salanimellä julkistettujen teosten osalta 50 vuotta luettuna 1 päivästä tammikuuta teoksen ensimmäistä julkistamisvuotta seuraavana vuonna,

tekijänoikeuslainsäädännön mukainen tietokoneohjelmien suoja ei kyseeseen tulevissa tapauksissa saa estää muiden suojaamattojen soveltamista; kaikkien sopimusmääräysten, jotka ovat 6 artiklan taikka 5 artiklan 2 tai 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten vastaisia, on oltava mitättömiä,

tämän direktiivin säännökset eivät rajoita perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan kilpailusääntöjen soveltamista, jos määräävässä asemassa oleva toimittaja kieltäytyy luovuttamasta tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä direktiivissä tarkoitettua yhteentoimivuuden kannalta,

tämän direktiivin säännökset eivät saisi rajoittaa niiden jo annettujen yhteisön oikeuden erityissäännösten soveltamista, jotka koskevat rajapintojen julkistamista teleliikennealalla, eikä niiden neuvoston päätösten soveltamista, jotka koskevat tietoliikenne- ja teleliikennealalla tapahtuvaa standardointia, ja

tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin Bernin yleissopimuksen mukaisiin kansalliseen lainsäädäntöön sisältyviin rajoituksiin, joita tämä direktiivi ei koske,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Suojan kohde

1. Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin säännösten mukaisesti annettava tietokoneohjelmille tekijänoikeudellista suojaa kirjallisina teoksina kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyssä Bernin yleissopimuksessa tarkoitettussa merkityksessä. Tässä direktiivissä 'tietokoneohjelmilla' tarkoitetaan myös valmistelemaan suunnitteluun liittyvää aineistoa.

2. Tämän direktiivin mukainen suoja koskee kaikkia tietokoneohjelman eri ilmaisumuotoja. Ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa tämän direktiivin nojalla.

3. Tietokoneohjelmaa suojataan, jos se on omaperäinen siinä merkityksessä, että se on tekijänsä henkinen luomus. Muita arviointiperusteita ei saa soveltaa arvioitaessa, suojataanko ohjelmaa.

2 artikla

Tietokoneohjelman tekijä

1. Tietokoneohjelman tekijänä pidetään sitä luonnollista henkilöä tai luonnollisten henkilöiden ryhmää, joka on luonut tietokoneohjelman taikka, jos jäsenvaltion lainsäädäntö sen sallii, oikeushenkilöä, jota kysyksen lainsäädännön mukaan pidetään oikeudenhaltijana. Jos jäsenvaltion lainsäädännössä tunnustetaan yhteisteokset, henkilöä, jonka kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan katsotaan luoneen teoksen, pidetään sen tekijänä.

2. Jos tietokoneohjelman on luonut luonnollisten henkilöiden ryhmä yhteisesti, yksinoikeudet kuuluvat näille henkilöille yhteisesti.

3. Jos tietokoneohjelman on luonut työntekijä työtehtäviään suorittaessaan tai työnantajansa antamien ohjeiden mukaisesti,

työnantajalla yksin on oikeus määrätä kaikista taloudellisista oikeuksista näin luotuun tietokoneohjelmaan, jollei toisin ole sovittu.

3 artikla

Suojaan oikeutetut

Suoja myönnetään kaikille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka ovat kirjallisia teoksia koskevien kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön säännösten nojalla oikeutettuja suojaan.

4 artikla

Yksinoikeudet

Jollei 5 tai 6 artiklasta muuta johdu, 2 artiklassa tarkoitetun oikeudenhaltijan yksinoikeudet käsittävät oikeuden seuraaviin toimiin tai niiden sallimiseen:

- a) tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa. Jos tietokoneohjelman lukeminen muistiin, näyttäminen, ajaminen, siirtäminen tai tallentaminen edellyttää tällaista toisintamista, nämä toimet edellyttävät oikeudenhaltijan suostumusta;
- b) tietokoneohjelman kääntäminen, muuntaminen, soveltaminen ja muunlainen muuttaminen sekä näiden toimien tulosten toisintaminen rajoittamatta kuitenkaan ohjelmaa muuttaneen henkilön oikeuksia;
- c) alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleiden levitys yleisölle vuokraamalla tai millään muulla tavalla. Kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokoneohjelman kappaleen yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus kysyksen kappaleen levittämiseen yhteisössä raukeaa, lukuun ottamatta oikeutta valvoa ohjelman tai sen kappaleen vuokraamista edelleen.

5 artikla

Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset

1. Jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu, 4 artiklan a ja b kohdassa tarkoitetut toimet eivät edellytä oikeudenhaltijan suostumusta, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan lukien.
2. Henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei voida sopimuksin kieltää valmistamasta varmuuskappaletta, sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen.

3. Henkilö, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelman kappaletta, saa ilman oikeudenhaltijan suostumusta tarkkailla, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen, näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä, joihin hänellä on oikeus.

6 artikla

Analysointi

1. Oikeudenhaltijan suostumusta ei vaadita, jos koodin toisintaminen ja sen muodon kääntäminen 4 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitettu tavoin on välttämätöntä sellaisten tietojen hankkimiseksi, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentoimivuus itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja muiden ohjelmien välillä, ja seuraavat edellytykset täytyvät:

- nämä toimet suorittaa lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaletta, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus;
 - yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto ei aikaisemmin ole ollut helposti ja nopeasti a alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden saatavilla;
 - nämä toimet rajoittuvat niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen.
2. Tietoja, jotka on saatu 1 kohdan säännöksiä sovellettaessa ei saa näiden säännösten mukaisesti:
- käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen;
 - antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta;
 - käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.

3. Kirjallisten ja taitellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen määräysten mukaisesti tämän artiklan säännöksiä ei saa tulkita niin, että niitä voidaan soveltaa tavalla, joka aiheuttaa haittaa oikeudenhaltijan oikeutetuille eduille tai on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa.

7 artikla

Erityiset suoja koskevat toimenpiteet

1. Jäsenvaltioiden on, tämän kuitenkaan rajoittamatta 4, 5 tai 6 artiklan soveltamista, kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toteutettava aihelliset oikeussuojajakinot sellaista henkilöä

vastaan, joka toteuttaa jonkin a, b tai c alakohdassa tarkoitettua toimen:

- sellaisen tietokoneohjelman kappaleen liikkeelle laskeminen, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;
- sellaisen tietokoneohjelman kappaleen hallussapito kaupallisia tarkoituksia varten, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;
- sellaisen välineiden liikkeelle laskeminen tai hallussapito kaupallisia tarkoituksia varten, joiden yksinomaista käyttötarkoituksena on helpottaa tietokoneohjelman suojaamisen mahdollisesti käytetyn teknisen apuvälineen luvaton poistamista tai kiertämistä.

2. Jokainen tietokoneohjelman laitton kappale voidaan takavarikoida asianomaisten jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja välineitä on takavarikoitava.

8 artikla

Suoja-aika

1. Suoja on voimassa tekijän elinajan ja 50 vuotta hänen kuolemansa tai viimeksi kuolleen tekijän kuoleman jälkeen; jos tietokoneohjelma on nimetön tai julkistettu salanimellä taikka jos kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöä pidetään tekijänä 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti, suoja-aika on 50 vuotta siitä, kun tietokoneohjelma on ensimmäisen kerran laillisesti saatettu yleisön saataville. Suoja-aika alkaa kuluu 1 päivänä tammikuuta edellä tarkoitettuja tapahtumia seuraavana vuonna.

2. Ne jäsenvaltiot, joissa suoja-aika jo on 1 kohdassa säädettyä pidempi, voivat pitää nykyisen suoja-aikansa voimassa siihen asti, kunnes tekijänoikeudellisesti suojattavien teosten suoja-aika yleisemmällä tavalla yhdenmukaistetaan yhteisön lainsäädännöllä.

9 artikla

Muiden säännösten soveltaminen

1. Tämän direktiivin säännökset eivät vaikuta muihin lain säännöksiin, jotka koskevat etenkin patentteja, tavaramerkkejä, vilpillistä kilpailua, liiketalousasioita, puolijohdetuotteiden suojausta tai sopimus oikeutta. Kaikki sopimusmääräykset, jotka ovat 6 artiklan tai 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten vastaisia, ovat mitättömiä.

2. Tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan myös sellaisiin tietokoneohjelmiin, jotka on luotu ennen 1 päivää tammikuuta 1993, edellä sanottu kuitenkaan rajoittamatta ennen mainittua päivää suoritettuja toimia tai hankittuja oikeuksia.

*10 artikla***Loppusäännökset**

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 1 päivään tammikuuta 1993 mennessä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä ja määräyksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitettuihin kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset ja määräykset kirjallisina komissiolle.

11 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 14 päivänä toukokuuta 1991.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

J. F. POOS